

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

עין משפט נר מצוה

ב.

א א ב מיי פ"י מהל
אשתי הל' טו סמג
עשין מה טו"ש"ה א"ע
קומן כד פ"י ג'
ב ג ד מ"י ט"ז הלכה ט'
ומגן ט"ז טו"ש"ע ט'
ט"ז טו פ"י ג'

לעני רש"י

קנדי"ר [קנדי"ר]
לצ"ד.

תוספות ר"ד

בתולה נשאת ביום ד'
ואלמנה ביום ה'
שפעמים בשבת ב"ד
וישבו בעיירות ביום ב'
וביום ה' ואם היה לו
טענת בתולים היה משכים
לכ"ד. פי' חכמים הקנו
שתנשא הבתולה ב"ד כדי
שיבטלו בליל ה' ואם לא
ימצא לה בתולים ילך
בבוקר לב"ד טרם שיתקדו
דעתו שיפייס עמה ויחקרו
ח"ו מתי ינתנה שפא
תחתיו ונתנה והוא אסורה
לו. שפעמים בשבת וכו'.
פי' אבוליה יחוב טעמא
וטעמא דאלמנה מפרש
לקמן. ותקנת עורא הוא
שישבו ב"ד בעיירות
בב' ובה' כדאמרין בפ'
מרוכה מ"י תקנות שתיקן
עורא. ואע"פ שכל עיר
ועיר הייתה סתודירין קבוע.
בכל ימות השבוע היו
עוסקים בהורה וכו'.
ולקמן פריך ותנשא באחד
בשבת: אמר ר"י מפני
מה אמרו בתולה נשאת
בד' שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לב"ד.
ותנשא בא' בשבת ואם
היה לו טענת בתולים
היה משכים לב"ד שקדו
חכמים על תקנות בנות
ישראל שיהא טורח ג'
ימים בסעודה א' בשבת
שני ושלישי וברביעי
ונכשיו ששנינו
שקדו. אותה ששנינו לקמן
בפ' א"ע נותנים לבתולה
יום הגיע זמן ולא נשאו
אוכלות משלו. פי' ובגון
שהבעל מעכב הגיע זמן
בא' בשבת מתוך שאינו
יכול לכונסה אינו מעלה
לה מזונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או
שפירסה נדה אינו מעלה
לה מזונות. א"ד שמואל
בר רב יצחק ל"ש אלא
מתקנות עורא ואילך שאין
ב"ד יושבין אלא בב' ובה'.
אבל אי אכא רב אסור
בכל יום קקודם תקנות
עורא אשה נשאת בכל יום
והא בעינן שקדו דרביח
לה. והכי אסיק רב אחא
דכל אונסא לא אכלה בין
חלתה היא ובין חלה הוא.
והכי הילכתא:

בתולה. הא ללא קמני הצמולה כדמני האשה נקנית היצמה
ינקנית (קדושין דף ג'). משום דהתם אקרא קאי כי יקח
איש אשה (דברים מד) האשה הכתובה וכן היצמה אכל הכא לא
קאי אקרא והא ללא מן צפ"ק דקדושין (דף יד): העבד עברי אף
על פי דכתיב בקרא (שמות כה) כי
תקנה עבד עברי משום דל"כ ה"ל
למתני העבד העברי שאינו דבוק
ואין דרך הש"ס לדבר כן ומיהו גבי
איש ואשה רגילים בכל מקום לשנות
זה' אע"ג דלא קאי אקרא כמו
האשה שהלכה (ביצמות דף קד):
האשה שתארמלה (לקמן דף טו):
האיש מדיר את בנו בזמיר (מיר ד' כח):
נשאת. הא ללא קמני נושאין
את הצמולה כמו האיש

מקדש (קדושין דף מה). לפי שמה
מקלר יומר ועוד דאי תנא הכי ה"א
אפי' צעל כרחה כדמנני (שם דף ג):
גזי הא דפרין ולימני האיש קונה
ועוד דהתם אקרא קאי כי יקח איש
אשה: ל"י הרביעי. ולא צליל
חמישי כדאמר צפרק בלל דנדה
(דף סה): ה' דליכא כתובה דלא רמו
זה תיגרא כ"ש אס יעשה נשואין
ל"ה דאיכא למיחש שיערב נשואין
וכתובה ולא יצעול: **שאם** היה
או מענת וכו'. ואם תאמר הא מינא
אשת כהן או פחותה מצת שלש דליכא
אלא חד ספיקא כדאמרין בגמרא
(לקמן ט). אכל שפאר נשים דליכא ספק
ספיקא אמאי מנשא ליוס ד' ואומר
ר"ת דלא פלוג רבנן בתקנתא ומשום
אשת כהן ופחותה מג' תקנו בכל
הנשים ששאלו ביום ד' ובקונטרס פי'
שמתוך כך יתזכר הדבר ויבואו עדים
שזינתה בל"ן וקמה לפירושו דאמרין
בגמרא (שם): אמר ר' אבי אף אן נמי
תנינא דהאומר פתח פתוח מלאכתי
נאמן לאוסרה עליו בתולה נשאת כו'
מאי לאו דקטעין פתח פתוח והשתא
הכי מייתי ראייה לפ"ה הא אע"ג
דאינו נאמן מכל מקום ישיבם לבית
דין שמתוך כך ילא הקול ויבואו עדים
ויזכרו הדבר וי"ל דלא מייתי אבי
ראיה לרבי אלא ר' אלא שיהא צקי
ומכיר אס הוא פתח פתוח דאס אינו
צקי לא ילא הקול ולא יבא לרבי
צירור כי יאמרו שהוא טעה וסבור
שמלא פתח פתוח ואינו כן ולא יחשו
לדבריו ועי"ל דגם לפ"ה לא היו
מתקנים שמהא יסת ליוס ד' משום
שמה יתזכר על ידי עדים אכל כיון
דנאשת כהן ובפחותה מצת שלש
דנאמן לאוסרה עליו תקנו שמהא

בתולה נשאה ליום הרביעי. תקנת חכמים היא שמשא צרביעי
בשבת כדמפרש טעמא: **שפעמים בשבת**. אצמולה
קאי: **בשני ובהמישי**. אחת מעשר תקנות שמתן עורא. צבא קמא
צפרק מרובה (דף פג). מפרש לכוהן. ולכן תקנו שמשא צרביעי
שחס היה לו טענת בתולים ישיבם
לצ"ד צעוד כעסו עליו (א) ואם יש שהות
צונתים יס לחוש שמה יתפייס
ותתקדו דעתו ויקיימה ושמה היא
זינתה תחתיו ונאסרה עליו כדלפינן
(סוטה דף כח). מונסרתה והיא נטמאה
ומתוך שיבה לבית דין יתזכר הדבר
כשילא הקול שמה יבואו עדים. ובגמרא
פריך ומינשא באחד בשבת: **גמ'**
לפי שזינונו כו'. לקמן מקשי עלה:
הגיע זמן ולא נישאו. לקמן צפרק
אע"פ [מ]. תנן ונתנה לצמולה נשים עשר
חדש משתבעה הבעל והזאיר על
הנישואין לפרנס ענמה בתכשיתין.
לפרנס קנדי"ר צלע"ז. ולא למנה
שנשים יוס: **הגיע זמן**. זה ולא נישאו
לחופה. לקמן מפרש שעכב הבעל:
אולנות משלו. שהבעל חייב צמזמנות
אשמו מתקנת צ"ד כדלקמן צפרק
נערה (דף מו): **ואולנות צפרומה**.
אס כהן הוא והיא בת ישראל שהכהן
מאכיל את אשמו תרומה כדיליף
(לקמן דף טו): מוכח כי יקנה נפשו:
לכך שנינו בתולה נשאה כו'. להודיע
שתקנת חכמים מעכבתו מלכנס
ואין עכבה זו שלו: **מיהו דאצרהס**
כו'. תמה על דברי רבו ואמר מריה
דאצרהס מה זה היה לשמואל לומר
כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו
ותובה על דבריו הרשאים: **תני**
הניא בנדא הניא. תולה טעם משנה
שניה בנשאה שאינה נשאה: ומקשינן
לרב יוסף הי סניא והי לא סניא הא
סניא הוא סניא. זו סנייה וזו סנייה:
אלא תני **הניא דמפרש טעמא**
דסניא דלא מפרש טעמא. משנתנו
טעמא מפורש בתוכה כדי שישכים
לבית דין והגיע זמן אין שום טעם
מפורש בה לומר מפני מה אס הגיע
זמן באחד בשבת אינו מעלה לה
מזונות: **ומינשא באחד בשבת**.
כולה רב יוסף קאמר לה: **ועכשיו**
ששנינו שקדו. ובשזיל תקנה זו הוא
מעוכב מלכנס באחד בשבת מעתה
אותה ששנינו כו'. לפיכך. רב יוסף
מסיים לה משמיה דנפשיה ומסבירה
ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעוכב
מתמת אונס אינו חייב לזונה חלה
הוא כו': **הא קאימנא**. הנינו מזומן:
נסתחפה שדו. לשון מטר סוחף

אנשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי
שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעיירות
ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לבית דין: **גמ'** אמר
רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מפני
מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי
ששנינו הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו
ואוכלות בתרומה יכול הגיע זמן באחד בשבת
יהא מעלה לה מזונות לכך שנינו בתולה
נשאת ליום הרביעי אמר רב יוסף מריה
דאברהם תלי תניא בדלא תניא הי תניא והי
לא תניא הא תניא ודהיא דלא תניא תלי תניא
דמפרש טעמא בדתניא אמר מפרש טעמא
אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה
אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת
ליום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים היה
משכים לב"ד ותנינשא באחד בשבת שאם
היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין
שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא
טורח בסעודה שלישה ימים אחד בשבת ושני
בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה ועכשיו
ששנינו שקדו אותה ששנינו הגיע זמן ולא
נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה
הגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול
לכנס אינו מעלה לה מזונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה
אינו מעלה לה מזונות ואיכא דבעי לה
מיבעיא חלה הוא מהו התם טעמא מאי
משום דאנים והכא נמי הא אנים או דלמא
התם אנים בתקנתא דתקינן ליה רבנן הכא לא
ואם תמצי לומר חלה הוא מעלה לה מזונות
חלתה היא מהו מצי אמר לה אנה הא קאימנא
או דלמא מצי אמרה ליה נסתחפה שדו
ואם תמצי לומר אמרה ליה נסתחפה שדו
פירסה נדה מהו בשעת ווסתה לא תיבעי לך
דלא

נסתחפה שדו. לשון מטר סוחף
(משלי כח) נשטפה שדך. כלומר מולך גרם כי מהיוס אני מוטלת עליך לזון:
פשיט
ובפחותה מצת שלש נאמן לאוסרה עליו. ותימה דהכא משמע דמשום חששא דזנות תקנו שמהא ניסת צרביעי ובפ"ד דגטין (דף יו) (שם)
איכא ד' דתקנו זמן בגטין משום פיירי אכל משום שמהא יתחפה על צת אחותו ללא חיישין משום דזנות לא שכיח וי"ל דהתם קאמר
זנות דלתי לרבי מיתה דהיינו בהתראה וצדעים לא שכיח אי נמי הכא שמהא עמו צדעור כל ימיו חשו אפילו לזנות אע"ג דלא שכיח:
מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי אפי' ששנינו בו'. אין שואל טעם למה נשאת צרביעי דלא כן לא הוה משני מרבי אלא
הכי פירושו מפני מה אמרו כלומר מאי נפקא מינה שתיקנו שמשא צרביעי ומשני נפקא מינה לענין מזונות ותרומה ורב
יוסף קא מתמה מריה דאצרהס דהא נפקותא מפרשה צדעור שאס היה לו טענת בתולים והוא מינח נפקותא זו המפורשת ותוסף נפקותא
אחרת: **א"ר** אי אתמר הכי אתמר א"ר יהודה אמר שמואל. ולא גרסינן רב יוסף דהא רב יוסף גופיה קאמר אלא אי איתמר:
מפני מה אמרו בו'. בניחותא גרסינן לה ולא צא להקשות אלא ותנשא באחד בשבת. לא צעי לשנויי
דנשאת צרביעי כדי שתבעל בחמישי משום צרכה שנאמרה צו לדגים כדאמרין לקמן (דף ה) ועוד למה לי טעם דשקדו תיפוק
ליה משום צרכה ואומר ר"י דטעם דצרכה אינה אלא ענה טובה ולא מקרי עברייתא אכל משום שקדו מקרי עברייתא וכן משמע לקמן
דאמר טעמא משום צרכה אכל משום איקרורי דעתא לא חיישין ומאי נפקא מינה אלא ודאי דמשום צרכה לא מקרי עברייתא:
מניחא